

Слободан Павловић
ТРАГОВИ СЕЋАЊА

Уредник
Зоран Колунџија

Слободан Павловић

ТРАГОВИ СЕЋАЊА

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

*Књиџу посвећујем особи
која је увек била уз мене,
џуна љубави и разумевања,
мојој суџрузи Мили.*

Предіовор

ТИХЕ, ИСКРЕНЕ ПРИЧЕ

У књизи *Трајови сећања* време није само мера пролазности – оно је нит која повезује људе, успомене и судбине. Слободан Павловић пише као човек који не приповеда да би забележио прошлост, већ да би је оживео, поделио и поново проживео заједно са читаоцем. Свака прича је мали прозор у један тренутак, један дах прошлости који носи свој мирис, звук и емоцију.

Ово нису велике епопеје, већ тихе, искрене приче – о породицама, детињству, младости, изгубљеним и пронађеним блискостима, случајним сусретима и људским слабостима. У причи **Мајка** један необичан сусрет руши зид тишине и открива породичну тајну, али и снагу опроштаја. **Тетка** је зачињена васпитним тоном и дечачком досетљивошћу, оживљавајући слике детињства које не бледе. У **Драгоценом коферчету** мирис сухомеснатих производа из домовине меша се са носталгијом и тихим поносом гастарбајтерског живота.

Историја провирује кроз **Странкињу и генерала**, где велики догађаји и мале људске судбине плету неочекивани драмски лук. **Операција Лутрија** је дирљива прича о синовљевој љубави и очевом достојанству, о начину да се помогне без нарушавања поноса. А **Посета** говори о храбрости, тихој захвалности и пријатељствима која превазилазе године и речи.

У овим приповеткама нема вештачке драме – њихова снага лежи у једноставности. У шуштању лишћа пред кућом, у мирису јутарње кафе, у шапату који памтимо читав живот. Аутор не улепшава стварност, већ је гледа топлим, човечним погледом – онако како се гледа оно што волимо.

Трајови сећања су тихо сведочанство о времену, људима и емоцијама које нас обликују. Читајући ову књигу, као да корачамо по танкој стази прошлости – не журимо, не тражимо велике поуке, већ послушкујемо срце које куца у сваком реду. То је књига која не позива на заборав, већ на нежно памћење.

Василије Николић

MAJKA

Тргао се из дубоког сна. Златни зраци сунца падали су на јастук и осветљавали његово лице. Кроз широм отворен прозор допирали су гласни звуци са улице. С нелагодом је помислио како опет није чуо сат. Истина, касно је легао, радио је на семинарском раду. Пројектовао је зграду основне школе. Већ данима је на томе радио. Доста компликован посао са много рачунања и цртежима детаља. Али није му било тешко. Архитектура је била његова љубав. Знао је да је добар у томе. Имао је сјајне оцене, уважавање професора и био је на крају студија.

Обукао се на брзину и прескачући доручак кренуо на факултет. Јавио се мами и истрчао. На улици га је дочекала бука. Тутњава возила, жамор пешака који се пробијају кроз гужву, вика продаваца новина... А онда му се поглед зауставио на њој. Стајала је у довратку улаза преко пута његове зграде. Гледала је право у њега. Њен поглед као да га је упијао.

Ово је већ трећи пут да је види, помислио је. Да ли га она прати? Ма не, мора да му се то само учинило. Жена је имала око 50 година, била је мршава, са плавом косом и избораним лицем. Било је очигледно да је живот није глади. То се најбоље видело по очима. Биле су крупне, тиркизне боје али пуне туге.

Скренуо је поглед и упутио се ка згради факултета. Као и обично каснио је. Професор је био на састанку. Одлучио је да га сачека у оближњем кафићу. Сео је, на ручио кафу и опет угледао њу. Седела је два стола од њега. Устала је и кренула ка њему. Ухватила га је паника. Шта хоће? Зашто долази? Хтео је да побегне, али се сав укочио. Ноге га нису слушале. А она је прилазила све ближе.

Стала је испред његовог стола. Њене очи су зрачиле топлином. Рекла му је тихим али одлучним гласом : – Ја сам твоја мајка.

– Не, ви се варате госпођо – одговорио јој је, подигавши глас.

– Ја имам маму а имам и тату. Живим с њима...

На то се она благо осмехнула.

– Твој тата јесте твој тата, али она за коју мислиш да је твоја мама то није.

Направила је кратку паузу и жустро наставила.

– Ја сам давно била у браку са твојим оцем и родила сам тебе. Ми смо се развели, твој тата се поново оженио и она те је усвојила.

Уосталом, питај тату – рекла је на крају. Окренула се, бацила још један благи поглед на њега и отишла. Тихо, као што је и дошла.

Седео је слушајући како му срце лупа. Био је потресен. Али био је сигуран да је посредни грешка. Његов отац се само једном женио и то са његовом мајком. Како је ова жена могла тако да погрешити? Заменила га је са неким. Јадна жена, помислио је, колико је туге у њој. Смирио се знајући да је у праву. Попио је кафу и кренуо на састанак са професором.

Код куће је затекао родитеље. С врата су га питали како је било на факултету. Увек су се интересовали за његове студије, подржавали га, храбрили кад је био несигуран и подстицали кад је био преморен. Испричао им је за чудан сусрет који је имао. Отац и мајка су се погледали.

– Мора да се тој жени нешто страшно десило кад иде околу и престрављује туђу децу – рекао је отац. Мајка је климнула главом и саосећајно додала како јој је страшно жао те жене. На томе се цео разговор завршио.

Неколико дана касније поново је видео ту жену на улици. Било је очигледно да га прати. Благо се насмешила када су им се погледи укрстили. Овога пута он је пришао њој. Понудио јој је да заједно попију кафу. Хтео је да чује шта је то мучи. Да је утеши. А она му је причала.

– Млада сам се удала. Тек сам напунила 19 година. Нисам знала шта су игранке, женска ћаскања, изласци и очијукања са момцима... А онда сам добила дете и постало је још горе. Била сам по цео дан сама, кућа ме гушила, осећала сам се као у затвору. Муж је радио, долазио касно увече уморан и одмах би заспао. А ја сам размишљала о животу, лепим стварима, забави. Била сам сувише млада, неискусна и неспремна да будем жена и мајка.

Узела је гутљај кафе и наставила причу.

– Једног је дана муж дошао раније с посла. Ја сам била код комшинице на кафи. Бебу сам оставила саму. Мислила сам да је то на пет минута али смо се запричале. Муж је улетео сав изван себе. Мислила сам да ће ме убити. Али није ме ни такнуо. Уместо тога је заур-

лао да је затекао дете само, да се заценило од плакања, да је упишан и укакан и како не заслужујем да будем мајка.

На крају ми је рекао да се покупим, да одем из стана и да се више никада не вратим. Чак ми није дао ни да узмем своје ствари.

– Отишла сам код рођака и после неколико дана добила сам писмо од адвоката да тражи развод и старатељство над дететом – рекла је. – Осећала сам страшну кривицу. И данас је осећам. Муж о коме причам је твој тата, а мала слатка беба си ти.

Ево је опет, помислио је. Што ли се наврзла на њега? Згледао се пажљиво у њу. Није знао како да реагује а да је не повреди.

– Ја нисам борац – наставила је да прича. – Твој тата јесте и зато сам пристала да добије старатељство. Знала сам да ће ти са њим бити боље. Нисам погрешила, направио је од тебе доброг, пристојног и успешног младића. Човека. А ја сам то са стране пратила спремна да се умешам ако крену озбиљни проблеми. Ниси ме видео али ја сам увек била ту.

Затим је подигла своју стару изношену ташну, извадила папир и пружила му. Бацио је поглед и пребледео. Осетио је мучнину. Хтео је да устане и побегне. Није могао. У руци му се тресао папир. Била је то оригинална крштеница. Његова крштеница. У њој, у рубрици мајка није стајало име маме коју је он целог свог живота знао. Било је уписно неко непознато име.

– То сам ја. Тако се зовем – рекла је. Глас јој је био тих, као да се извињавала. Он је устао, вратио јој папир и без речи се брзо удаљио.

На путу кући био је потпуно растројен. Пролазио је поред људи а да их није ни примећивао. Кроз главу су му пролазиле разне мисли. Био је тужан, љут, очајан... Све то истовремено. Од свега највише га је погодила лаж. Лаж у којој је живео 24 године.

Могли су да му кажу. При том је он више осуђивао маму. Претпостављао је да се она плашила да не изгуби његову љубав. А то је било погрешно. Он би и даље њу волео као да му је права мајка. Али, истовремено би знао да тамо негде у граду живи мајка која га је родила. Можда би је виђао. Можда би се дружио с њом. Заједно би ишли у биоскоп, позориште, на концерте.

Чим га је видела знала је шта се десило. Села је преко пута њега и почела да прича.

– Био си слатка малена беба од свега неколико месеци кад сам упознала твог тату који је био разведен. Ја сам те прихватила као да сам права мајка, имао си сву моју љубав, пажњу, нежност. Подизала сам те као да си моје дете. И био си моје дете. Само си за мене знао, а ја сам била добра мајка. Нисам могла да имам децу и ти си ми био све. Мој син, моје јединче, мој лепо, паметни дечак.

Тада се расплакала. Сузе су текле низ образе. Биле су то, знао је, искрене сузе жене која је све учинила да он не осети да нема мајку. Трудила се да је замени и да га изведе на прави животни пут. Осетио је, за тренутак, грижу савести. Требало је да има више такта. Она то свакако није заслужила, помислио је.

– Нисмо ти рекли да те не бисмо збунили – наставила је да прича.

– Прво си био сувише мали, касније у тинејџерској доби сувише осетљив и непредвидив. После је било ка-

сно. Пропустили смо право време. Мораш знати да у свему томе нема лоших намера. Сигурно бисмо ти у неком повољном тренутку све рекли. Немој да осуђујеш тату, он се само трудио да ти буде најбоље. Ако некога мораш да осуђујеш, осуђуј мене. Ја бих имала највише разлога, мада није било тако. Наставила је да плаче, а онда јој се и он прикључио.

Ујутру су сви били за столом. Доручковали су када се зачуло звоно. Отац је устао да отвори улазна врата. Био је натмурен, неиспаван и нервозан. Целу ноћ се са женом расправљао о новој ситуацији са сином. Кад је отворио врата запањео се. На њима је била његова бивша жена.

Рекла је једноставно: – Здраво. Отац је брже боље кренуо да затвори врата, Прискочила је мама, одгурнула га и широм отворила врата. Руком је показала жени да уђе и понудила јој столицу.

Никад је до тада није видела али је одмах знала ко је. Погледала ју је са пуно топлине и разумевања и рекла јој: – Жао ми је.

У те три речи било је искрености и дубоке туге. Она није могла да рађа, али је била свесна да је још горе кад неко роди дете а не може да буде с њим, да му буде мајка. Жена ју је погледала с разумевањем.

– Хвала вама што сте с толико пажње и љубави подигли моје дете – рекла је и наставила. – Дошла сам да се опростим од сина. Да га још једном видим. Тешко сам болесна и идем у болницу. Највероватније се оданде нећу вратити. Написала сам тестамент и све што имам остављам њему. Није много, али дајем од срца. У оставштини је и двособан стан у центру града. Надам

се да ће у њему живети, да ће ту основати породицу, добити децу и бити срећан. Затим се окренула сину, помиловала га по коси и дубоко се загледала у његове очи. Затим га је нежно пољубила у чело.

– Помисли на мене понекад и немој ме осуђивати – рекла је, загрцнула се и заплакала. Устала је, отворила врата и истрчала из стана.

То је био последњи пут да ју је видео.

